

ALT FOR NORGE

ORGAN FOR DEN NASJONALE FRONT

Nr. 8

April

1944

KRIGSHISSERE

Av Sven Lönborg, «Göteborg Handels- och Sjöfartstidning», 20-1-1944.

De tyske overgrepene mot de nordiske landene, mordene på fredelige svenske sjømenn og fiskere, og de siste forbrytelsene i Danmark og Norge, har i den svenske presse framkalt krav om at regjeringa ikke lenger skal nøye seg med gagnløse protester, men at den skal besvare overgrepene ved å ta fra tyskerne de særlige rettighetene de til skade for vår internasjonale stilling, har fått nytte alt for lenge, og at den endelig skal gå tilbake til den strenge nøytralitet som regjeringa sier seg å representere.

Den regjeringstro pressen er blitt særs opprørt av sånne ytringer. Den finner at de er uttrykk for en proengelsk, proamerikansk og prorussisk propaganda, for aktivisme og krigshissing. En må ikke ta noen åtgjerdelser som skal kunne tirre Hitler. Og framfor alt er det ikke tillatt å kritisere utenrikspolitikken til regjeringa, for den har den ubestridelige fortjenesten at den har holdt Sverige utenfor krigen.

Denne legenden, at det er regjeringa sin fortjeneste at vi har unngått krig, begynner nå å tre fram med krav på å være virkelig historie. Etter referat i pressen er det nylig holdt et foredrag om «Sveriges utenrikspolikk under krigen» i det utenrikspolitiske institutts forelesningsserie. Foreleseren holdt blant annet

fram som alminnelig kjent at Sverige ved flere høve kom i fare for krig med Tyskland, fordi det vegret å innvilge tyskernes fordringer om rett til transitering av tropper og krigsmateriell til Norge, og at denne faren var mest truende 18. mai 1940. «Men Sveriges fasthet trosset Tysklands ultimative krav».

Taleren kjente ikke annen grunn til at vi den gangen fikk være i fred, enn at «hendene rundt statsroret har sikkert nok vært harde, urokkelig harde og bestemte.»

Denne framstillingen er så misvisende som det overhodet er mulig. For det var slett ikke «fastheten» til regjeringa, men helt andre ting som avverget den krigsfaren som foreleseren taler om. Den tyske krigstrusselen den 18. mai var forøvrig *ren bløff*, det burde ikke regjeringa være uvitende om. Den virkelige krigsfaren var overstått da. Den hadde i høy grad vært virkelig omtrent en måned tidligere. Om regjeringa kjente til denne virkelige krigsfaren, vet jeg ikke. Tyskerne søkte den gangen med alle midler å lulle oss inn i trygghetsfølelse.

Den tyske krigsledelsen hadde nemlig til hensikt, uten omsyn til holdningen til den svenske regjeringa, å overfalle Sverige så snart okkupasjonen av Norge var trygget. At det

ikke hendte, kom — som jeg har minnet om i flere artikler i H.T. — bare av Russlands holdning. Alt en uke etter 9. april gjorde nemlig den russiske regjeringa Tyskland oppmerksom på at det i like høy grad var i tysk som i russisk interesse at Sverige ble holdt utenfor krigen. Denne vennlige meldingen var i virkeligheten et russisk ultimatum. Og så usikker som stillingen var på vestfronten da, vågde ikke Tyskland å risikere en tofrontskrig, men bøyde unna og forpliktet seg til å la Sverige i fred.

Om dette inngrepet fra Russland ble den svenske regjeringa underrettet på vanlig måte. Også den svenske almenheten fikk opplysning om forholdet. I form av et «dementi» av visse opplysninger i utenlandske aviser, opplyste nemlig det russiske telegrambyrået Tass den 4. mai at «sovjetrussiske og tyske representanter vekslet informasjon om Sveriges nøytralitet i Moskva for to uker siden. Det ble konstatert at disse statene er interesserte i at Sveriges nøytralitet blir oprettholdt».

Den svenske regjeringa kjente altså godt til at Russland hadde grepet inn, og den kunne lese ut av det, det merkelige faktum at Russlands interesser på denne tid hadde vist seg å være identiske med Sveriges livsinteresse. En svensk utenriksledelse burde vel da sjølsagt grepet dette overordentlige høvet og forsøkt å bygge ut dette interessefelleskapet ved å svare på inngrepet fra Russland, med å forplikte seg til for i framtida ikke å gi noen som helst støtte til en stat som begynte et uprovosert åtak på Russland. En slik forpliktelse fra vår side ville ikke bare ha vært av stor betydning for vårt eget forhold til Russland i framtida. Den kunne kanskje også ha forhindret eller for-

mildet motsetningen mellom Russland og Finland som har ført til den nåværende tragiske situasjonen.

Den vegen som regjeringa gikk, satte Sverige i en stilling som gjorde det absolutt umulig for oss å tale Finnlands sak i Russland.

For hva gjorde regjeringa? Fikk Russland så mye som et heftig svar, en erkjennelse av at vi hadde tatt dets tiltak til fordel for oss ad notam?

Regjeringa ga i stedet neste år et annet svar. Da Tyskland dette året overfalt Russland, så innvilget den svenske regjeringa så godt som umiddelbart tyskernes ønske om å få sende en divisjon tyske tropper med full militær utrustning gjennom Sverige for å angripe det land som få måneder tidligere hadde reddet oss fra et tysk overfall.

Dette er noe av det mest forbausende herr Hanssons regjering har foretatt seg. For sjøl om den ikke så det nødvendig å ta omsyn til våre internasjonale forpliktelser eller til utvortes anstendighet, så burde denne regjeringa i det minste forstått at denne innrømmelsen til Tyskland etter all sannsynlighet ville komme til å kaste oss inn i en krig med Russland. En stormakt pleier ikke rolig å finne seg i en forulempning av det slag som denne åpenbare nøytralitetskrenkingen innebar. Og hadde Russland erklært krig, så hadde England vært nødt til å gjøre det samme, slik som det måtte gjøre det mot Finland. Vi ville da ha kommet til å stå som fiender til demokratiene, til friheten, som leiesvenner for våre skandinaviske brødres bødler. At den russiske krigserklæringen uteble, og at vi ved det ble reddet fra å styrte ned i den avgrunnen som politikken til regjeringa truet med å føre oss i, det er sannelig ikke denne regjeringas fortjeneste. En kunne mene at denne

DET JUGOSLAVISKE FOLKET STÅR SAMLA I KAMPEN FOR FRIDOMMEN.

Dei jugoslaviske partisanane har no skipa ei provisorisk regjering for områda som dei fri styrkane no held bærsett. Regjeringa vert skipa etter ein konferanse der folk frå alle nasjonaliteter og alle politiske partier var med. Det var såleis i røynda ein verkeleg jugoslavisk konferanse og ingen storserbisk, slik som regjeringa i Kairo og Mihajlovitsj-folka. Det er båda serbar slovenar og kroatar med i regjeringa. Mellom regjeringsmedlemene finst det også folk frå det gamle regimet som ein har funne verdige til det. Det som er skapt i Jugoslavia no er ein verkeleg folkefront, og ikkje noko «kommunistregime» som all antidemokratisk propaganda beljar om. Konferansen slo fast at alle nasjonaliteter innom Ju-

goslavia er suverene, men det jugoslaviske folkefellesskapet er likevel skapt i den kampen som alle folka har ført saman mot ein sams fiende. I det framtidige Jugoslavia, som må vera ein federativ stat, må det vera full sjølvstyre for alle nasjonalitetar og full innbyrdes jamstelling av alle innom dette statsambandet. Fulle demokratiske rettar skal sikrast alle. Dette vedtaket skal gå i kraft straks. Det nasjonale fridomsrådet er høgste statsmakt til heile landet er fritt og i frie val kan avgjera sitt eige styre.

Det jugoslaviske folket har under denne krigen skrive dei ærefullaste blad i heile si lange historie, ikkje berre med sjøve fridomskrigen mot tysk-italienske bandittane, men først og framst det fredsværk som det no

regjeringa som hadde kunngjort «den kalde egoismen» som sin utenrikspolitiske ledestjerne, iallfall etter de de russiske seirene burde ha forsøkt å ordne opp dette bedrøvelige mellomværendet med Russland. Men så vidt jeg vet, er det ikke blitt gjort noe med denne saka. Regjeringa innbiller seg kanskje at Russland har glemt bort denne historien like så grundig som den svenske almenheten. Men dette er et skjebnesvangert mistak. Følgene av nøytralitetsbruddet kan når som helst bli åpenbare. Den tid er ikke langt borte, da det blir en stor fordel for Russland å nå tyskerne i Norge. Det kan altå hende at Russland kommer til å fordre at vi gir det de samme fordeler som vi tidligere har innvilget til Tyskland, å få føre tropper over Sverige til Norge, eller at England med henvisning til «permininenttrafikken» krever å få frakte tropper og krigsmate-

riell gjennom Sverige til Skåne. Hva skal regjeringa gjøre da?

Skal den gå med på disse kravene?

Eller skal den nekte med den motivering at slike fordeler blir gitt til nazister og ikke til demokrater?

I en slik stilling har herr Hanssons regjering brakt oss. Den har ført oss inn på en veg som ville ført oss ut i krigen, krigen for Hitler mot friheten, om ikke andre gode makter hadde forhindret det.

Og det er *motstanderne* til denne politikken, som advokatene til regjeringa finner det tillatt å kjennetegne som «krigshissere».

Det mest beklemmende i denne bedrøvelige historien er at herr Hansson klarte å få riksdagen med på nøytralitetsbruddet. Hvordan dette gikk til, er en sak som fortjener å bli klarlagt, ikke minst fra konstitusjonelt synspunkt. Men det krever et særskilt kapitel.

blir lagt grunnen til under sjolve krigen. Det er eit folk som aldri har visst kva demokrati er, og likevel er dei i stand til å skape ein demokratisk basis for sitt framtidige liv på eit vis som mang ein stat med gamle demokratiske tradisjonar kan misunne dei. Det er ei hending i europeisk historie som sanneleg ikkje står tilbake for den franske revolusjon eller Pariserkommunen. Og det er det jugoslaviske folket åleine som har ført denne kampen.

Det jugoslaviske folket sitt fridomsverk, har i sanning vore deira eige verk. Mot ei veldig overmålt greip dei til våpen då det såg aller verst ut for Europa. Dei har no ført denne kampen seigt i meir enn tre år og har vunne tilbake store delar av fedrelandet. Og arbeidarguten Josip Bros Tito, som før har tent som soldat i den internasjonale brigaden, då det såg som verst ut for Madrid, har no av dei allierte fått rang som marsjall og er med i dryftingane på like fot med dei andre overkommandantene i det allierte krigsrådet. Den jugoslaviske folkehæren har no utført ein krigsdåd som alltid vil lyse i europeisk fridomskamp, dei har kjempa seg fram til eit rom som sjølstendig alliert her som no er godkjent av alle krigførande. Det er med respekt i tonen at dei allierte generalane no talar om den jugoslaviske fridomsheeren som vart skapt og bygt av ingenting til ein verkeleg faktor i Europas fridomskamp. Og no får dei hjelp med våpen og ammunisjon.

Sovjetregjeringa har fullt ut godkjent det jugoslaviske fridomsrådet. England og Amerika vil ikkje ta noko politisk standpunkt til fridomsrådet, men har også i realiteten godkjent det, då det får våpenleveransar på same vilkår som ei anna alliert makt.

Dei hevdar også at det jugoslaviske spørsmålet er eit spørsmål som folket sjølv må avgjera, og at dei ikkje vil blanda seg inn i striden mellom det jugoslaviske folket på den eine sida og Kairoregjeringa og Mihajlovitsj på den andre. Dei har også sagt at Titos styrkar er dei einaste som har gjort motstand og er ei maktfaktor i landet og har derfor militærattasjeer hos fridomsrådet.

I Kairo raser den jugoslaviske «regjeringa» og skjeller ut både Tito og dei allierte. Tito har vore i Kairo og forhandla med kongen, men har nekta å ha noko med hans «regjeringsmedlemmer» å gjera. Fridomsrådet søkjer å frigjera den unge kongen frå det dårlige selskapet han er i, og den engelske pressa skviv at dersom kongen ikkje bryt sambandet med dette, vil han sjølv ha sett seg utanfor. Fridomsrådet krev også at kongen får sjå å koma over til sitt land.

«GÖTEBORG MORGONPOST» har hatt sin medarbeider i Norge, og denne har fått lov av tyskarane til å gjera eit lite besøk på Grini. Han fortel no i avisa at Crini er ein bra stad der alle fangane har det bra og er friske og kjekke. Avisa er ikkje naziavis — offisielt i alle fall.

DEN TSJEKOSLOVAKISKE REGJERINGA I LONDON

har sendt oppfordring til de tsjekoslovakiske patriotene om aktiv sabotasje mot all industri som arbeider for tyskerne og mot de tyske transportene. Videre oppfordrer regjeringa til dannelsen av partisangrupper som kan kjempe effektivt med de allierte stridskreftene bak de tyske linjene.

Vær varsam, men lever alltid de frie aviser videre.